

Keski-Suomen sekajätteen koostumus selvitetty

Sekajätteen koostumusta selvitettiin Keski-Suomessa kesällä 2017. Jätepussien sisältöä tutkittiin neljältä alueelta, Jyväskylästä Kuokkalasta ja Korpilahdelta ja Saarijärven keskustasta ja Kannonkoskelta ja Kivijärveltä (Kannonkoski ja Kivijärvi yhtenä alueena tutkimuksessa). Kuokkala ja Saarijärven keskusta edustivat taajama-alueita ja Kannonkoski+Kivijärvi ja Korpilahti haja-astusalueita.

Selvitys liittyy Keski-Suomen liiton hallinnoimaan Circwaste -osahankkeeseen. Hanke saa rahoitusta EU:n Life-ohjelmasta. Kyseistä osahanketta rahoittavat myös alueelliset jätehuolto-yhtiöt Mustankorkea Oy ja Sammakkokangas Oy, sekä kaasuyhtiö Gasum Oy.

Vuoden 2016 alusta voimaan tullut orgaanisen jätteen kaatopaikkakielto lopetti sekajätteen sijoittamisen kaatopaikoille. Sekajätteet menevät Sammakkokankaan alueelta poltettavaksi Riikinvoiman ekovoimalaitokselle Leppävirralle ja Mustankorkean alueelta Tammervoiman hyötyvoimalaitokselle Tampereelle. Molemmat voimalat tuottavat sähköä ja kaukolämpöä käsittelemästään jätteestä.

Jyväskylän alueella sekajätettä syntyi asukasta kohti noin 129 kg vuodessa, kun taas Sammakkokankaan alueella sekajätteen määrä per asukas oli 184 kg vuodessa.

Biojätteen osuus yllättävän suuri

Sekajätteestä noin 30 % oli biojätettä. Jyväskylän alueelta kerätyssä sekajätteessä menee siis noin 5 300 tonnia biojätettä poltettavaksi Tampereelle. Jos tämä biojäte saataisiin kerättyä erikseen, saataisiin tästä biokaasua biokaasulaitoksessa noin 5 GWh:n edestä. Määrä vastaisi jopa 500 kaasukäyttöisen henkilöauton vuotuista polttoainetarvetta. Biojätteet kannattaakin siis lajitella erikseen, siten ei kuljeteta turhaan jätettä poltettavaksi ja saadaan biojätteistä paikallisista energiaa ja multatuotteita. Polttolaitoksessa kostea biojäte aiheuttaa korroosiota, eikä vesipitoisen jätteen polttaminen ole energiantuotannon kannaltakaan järkevää.

Kaikilla tutkimusalueilla on voimassa biojätteen lajitteluvuote. Sammakkokankaan alueella erilliskerättiin biojätettä noin 2010 tonnia ja koostumustutkimuksen perusteella sitä oli sekajätteen joukossa noin 2800 tonnia.

Osa alkukesän biojätteestä puutarhajätettä

Alkukesän näytteissä Saarijärveltä sekajätteen joukkoon oli eksynyt puutarhajätettä noin 9 %, samoin Kivijärveltä yhdessä kuormassa myöhemmin kesällä puutarhajätteen osuus oli jopa 16 %. Puutarhajätteet tulisi joko kompostoida tai toimittaa puutarhajätteen keräykseen jätekeskukselle. Pienet määrät puutarhajätettä, kuten kuihtuneet kukat, voi laittaa biojätteeseen, mutta sekajätteen joukkoon niitä ei pitäisi laittaa.

Toisinaan biojätteen osuutta kasvatti esimerkiksi poikkeuksellisen suuri määrä käsipyyhepaperia koulusta, päiväkodista tai vastaavasta. Joskus kuormissa oli ilmeisesti koirille tarkoitettuja luita, kerran hirven jalka. Puutarhajätteestä ja käsipyyhepapereista poiketen luut kuuluukin laittaa sekajätteeseen, sillä ne eivät hajoa biologisessa käsittelyssä ja ne saattavat rikkoa esikäsittelylaitteita tai seuloja.

Sekajätteessä pakkauksia noin 30 %

Paperia sekajätteestä oli noin 6-8 % ja kartonkia ja pahvia noin 8-10 %. Muovia sekajätteestä oli noin 22-25 %, josta suurin osa oli muovipakkauksia (noin 18 % sekajätteestä). Lasin osuus sekajätteessä oli vajaa 2 % ja metallia vajaa 3 %. Yhteensä pakkauksien osuus sekajätteestä oli noin 30 %.

Paperi, kartonki, lasi ja metalli kannattaa lajitella sekajätteestä erilleen, sillä tällöin ne saadaan materiaalihyötykäyttöön. Myös muovipakkauksien kierrättäminen on mahdollista, joskin joillain alueilla haastavaa johtuen keräyspisteiden vähäisestä määrästä. Kunta voi halutessaan täydentää Suomen Pakkauskierrätys Rinki Oy:n ylläpitämää pakkausjätteiden keräysverkostoa. Esimerkiksi Jyväskylässä on käynnissä [muovinkeräyskokeilu](#) yhteistyössä JVA:n kanssa.

Tarkemmat pakkausjätteiden lajitteluohjeet on löydettävissä esimerkiksi [Ringin nettisivuilta](#). Likaiset kartonki- ja muovipakkaukset kuuluvatkin sekajätteeseen, samoin muu kuin pakkausmuovi, esimerkiksi rikkinäiset lasten muovilelut.

Suoristusrauta ja leivänpaahdin eivät kuulu sekajätteeseen

Sähkölaitteiden ja akkujen osuus oli reilun prosentin luokkaa. Paristojakin sekajätteen joukosta löytyi. Positiivista oli se, että yhtään auton akkua ei tutkimusjaksolla löytynyt. Toisinaan sekajätteen joukosta löytyi kokonaisia muovikassillisia sähkölaitteita, kuten Nintendo, suoristusrauta ja jouluvaloja.

Sähkö- ja elektroniikkajäte, akut ja paristot ovat tuottajavastuun alaista jätettä. Toisin sanoen näitä tuotteita myyvät liikkeet ovat velvoitettuja ottamaan vastaan rikkinäiset laitteet, akut ja paristot. Usein myös jätekeskukset ottavat vastaan sähkö- ja elektroniikkajätettä ja akkuja. Kierrätettäessä näistä jätteistä saadaan talteen arvokkaita raaka-aineita, kuten jalometalleja.

Sekajätteessä myös vaarallisia kemikaaleja

Vaarallisia kemikaaleja, kuten esimerkiksi lääkkeitä, löytyi sekajätteen joukosta keskimäärin vajaa puoli prosenttia. Osasta kuormista löytyi kuitenkin kokonaisia muovikassillisia lääkkeitä. Myös esimerkiksi maataloudessa käytettävää torjunta-ainetta löytyi sekajätteen joukosta. Vaaralliset jätteet voi viedä jätekeskukseen tai jäteasemille ja lääkejätteitä vastaanottavat apteekit.

Tekstiilien ja jalkineiden osuus suurimmillaan 13 %

Tekstiilien ja jalkineiden osuus sekajätteestä oli noin 8 % vaihdellen eri näytekouromien välillä (4-13 % sekajätteestä). Monet tekstiileistä olivat täysin käyttökelpoisia ja joissakin oli jopa vielä hintalappu kiinni. Ehjät käyttökelpoiset tekstiilit ja jalkineet kannattaa sekajätteeseen laittamisen sijaan toimittaa kierrätykseen kirpputorien tms. kautta. Joillain alueilla kerätään talteen myös tekstiilijätettä, eli sinne saa toimittaa myös rikkinäiset, tokikin puhtaat tekstiilit. Likaisille ja rikkonaisille tekstiileille sekajäte on oikea paikka.

Suurin osa ”sekalaisista jätteistä” siteitä ja vaippoja

Varsinaisia ”sekalaiset jätteet” luokkaan kuuluvia jätteitä sekajätteestä oli taajama-alueella keskimäärin 14 % (8-20 %) ja haja-asutusalueella keskimäärin 19 % (12-27 %). Yleensä suurin osa sekalaisista jätteistä oli siteitä ja vaippoja.

Sekajätteeseen kuuluisi laittaa vain polttokelpoista erilliskeräykseen kelpaamatonta jätettä. Myös esimerkiksi likaiset muovi- ja kartonkipakkaukset, sekä rikkonaiset ja likaiset tekstiilit kuuluvat sekajätteeseen. Tässä tutkimuksessa likaisia, kierrätyskelvottomia pakkauksia ja tekstiilejä ei mitattu erikseen, joten oikein lajitellun sekajätteen osuus on suurempi kuin luokkaan ”sekalaiset jätteet” kuuluvien jakeiden osuus. Joitain polttokelvottomiakin jakeita kuuluu oikein lajiteltuun sekajätteeseen, esimerkiksi hehkulamput kuuluvat sinne, kuten myös aiemmin mainitut luut.

Sekalaisiin jätteisiin luokiteltiin myös kiviainekset, mitä oli enimmillään 8 % sekajätteestä. Suuremmat määrät kiviaineksia olisi hyvä toimittaa jätekeskukseen kierrätettäväksi tai loppusijoitukseen, sillä polttoprosessissa niistä ei ole varsinaisesti iloa.

Grillikauden alkaminen ja juhannus näkyvät sekajätteen koostumuksessa

Grillikauden alku oli havaittavissa mm. avaamattomina makkarapaketteina, juhannus taas näkyi pantittomien tölkkien määrässä.

Toisinaan keräysreitiltä tarttui matkaan sekajätteitä yrityksistä, jolloin esimerkiksi muovin tai paperipakkausten määrä saattoi olla poikkeuksellisen suuri. Myös maatalouden paalimuoveja löytyi yhdestä sekajätekuormasta.

Välillä kuormissa oli suurehkoja määriä rakennusjätettä ja/tai lasivillaa. Lasivilla on haastava jätejäte, sillä sitä ei saa sijoittaa kaatopaikoille, mutta toisaalta se ei ole haluttu jäte myöskään polttolaitokseen. Uuden valtakunnallisen jätesuunnitelman luonnoksessa lasivilla ja muut rakennusjätteet on nostettu yhdeksi kehittämiskohteeksi.

Tutkimus toistetaan parin vuoden kuluttua

Sekajätteen koostumusta selvitetään uudestaan muutaman vuoden kuluttua. Sitä ennen on tarkoitus tehostaa kampanjointia lajitellun parantamiseksi. Vuonna 2015 tehdyssä tutkimuksessa biojätteen osuus sekajätteestä oli parhaimmillaan alle 20 %. Toivottavasti vuoden 2017 tulos on vain poikkeus, ja biojätteen osuutta saadaan entisestään pienennettyä.

Lisätietoja kierrätysmahdollisuuksista:

<https://mustankorkea.fi/>

<http://www.sammakkokangas.fi/fi>

<https://www.kierratys.info/>

<https://rinkiin.fi/kotalouksille/>